

et behov som et middel for folkemajoriteten til over for et modstridigt eller i sin virksomhed splittet parlament at gennemføre vigtige ønsker. Som kontrol med repræsentationen har det suppleret referendum på en måde, der ganske vist kan give anledning til berettiget kritik, men som i Schweiz dog har bestyrket den opfattelse, at initiativet trods sine mangler har vist sig at gøre sådanne tjenester, at det ikke kan undværes i en gennemført demokratisk statsordning.“ (303, 305, 306).

B. Folkeafstemnings-instituttet i Nordamerikas Forenede Stater. (Bet. II, bil. B, Tingsten.)

Folkeafstemning forekommer overhovedet ikke i nogen form i forbundsstaten.

I enkeltstaterne må der sondres mellem de typer, der har rod langt tilbage i amerikansk historie, og dem, der først senere er opstået under schweizisk indflydelse.

Med udgangspunkt i ideen om en grundlæggende samfundspagt opstod allerede tidligt i unionens historie obligatorisk forfatnings-referendum, der nu findes gennemført i alle enkeltstaterne.

Herfra bredte det sig tidligt til også at angå andre vigtige emner udenfor forfatningsspørgsmål, især emner af finansiell natur. Endvidere gik man i praksis over til i særlige tilfælde at anvende frivilligt referendum, der dog ofte — for at undgå underkendelse ved domstolene, jfr. ovenfor side 7—8 — blev gjort konsultativt (23, 35 f.).

En ny udvikling begyndte ca. 1890 med indførelse af fakultativt referendum og initiativ efter schweizisk mønster. Denne bevægelse har sin forklaring i det velkendte, ofte drøftede forhold, der kaldes lovgivningsorganernes (legislaturerens) forfald i USA. Der opstod en udbredt mistillid til de repræsentative organer i staterne, og tendensen gik på flere måder i retning af at begrænse deres tidligere meget store magt og stille dem under kontrol. Som årsager til dette forfald anføres:

1) Medlemmernes lave dygtighedsniveau. De bedre kræfter gik enten til unionen eller til forretningslivet.

2) Især den omfattende korrupsion, dels direkte i form af bestikkelse, dels og især indirekte, i form af kontrol over partimaskinen. Forskellige omstændigheder befordrede denne udvikling, således de fåtallige udvalgs afgørende indflydelse, aktieselskabskapitalens vældige magt, den såkaldte specielle lovgivning angående enkelte administrative forhold, f. eks. bygning af en bro, og især de amerikanske partiers særegne karakter af rene valg- og embedsbesættelsesorganisationer uden egentligt ide- eller interesse-program. Det blev almindelig praksis, at det sejrende parti besatte alle embeder med sine tilhængere (spoils-systemet fra 1829). Korrupsionen blomstrede frodigt i tiden efter borgerkrigen, og befolkningen følte i stigende grad mistro til sine evneløse og korrupte repræsentanter.

For at modvirke legislaturernes misbrug styrkede man i første række de andre statsorganers stilling, således at der opstod en magtfordeling. Guvernøren, den udøvende magts leder, blev folkevalgt; ligeledes i vidt omfang domstolene. Dernæst søgte man at begrænse lovgivningsmagtens kompetence, dels ved i forfatningen at unddrage den magt over en række vigtige forhold, dels ved drastisk at nedskære sessionstiden, f. eks. til kun hvert andet eller hvert fjerde år, og kun omfattende et tidsrum af 40, 50 eller 60 dage.

Da så kendskab til det schweiziske system omkring 1890 nåede til Amerika, blev det fakultative referendum den naturlige slutsten på disse forsøg på at begrænse de korrupte legislaturers magt. I 1921 var referendum indført i 21 stater.

Bevægelsen har haft karakter af en radikal folkebevægelse til bekæmpelse af kapitalens „usynlige magt“.